

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 377/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Ing. Ronaldom Kočiščákom, advokátom, Farská 12, Nitra, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25Co/13/2023 z 27. júla 2023 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/21/2024 z 27. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu sp. zn. 25Co/13/2023 z 27. júla 2023 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/21/2024 z 27. marca 2024. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil konajúcim súdom na ďalšie konanie. Zároveň žiada o náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Nitra je pod sp. zn. 16C/32/2021 vedený spor na základe žaloby, ktorou sa žalobca proti žalovanej (sťažovateľke) domáha zaplatenia sumy 100 000 eur s príslušenstvom. Okresný súd rozsudkom č. k. 16C/32/2021-349 z 19. septembra 2022 pripustil zmenu petitu žaloby tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 100 000 eur s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 100 000 eur od 10. októbra 2020 do zaplatenia. Zároveň konanie v časti o zaplatenie sumy 5 000 eur zastavil a v zastavujúcej časti priznal žalovanej nárok na náhradu trov konania. Výrokom IV žalobu v celom

rozsahu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal odvolanie žalobca, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením z 27. júla 2023 tak, že rozsudok okresného súdu v zamietajúcej časti a v časti náhrady trov konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd v napadnutom rozsudku vytkol okresnému súdu nedostatky v zistení skutkového stavu, nedostatočné právne posúdenie, nevykonanie navrhnutých dôkazov, ako aj nedostatočné odôvodnenie rozsudku.

4. Rozsudok krajského súdu napadla sťažovateľka dovolaním, ktoré odôvodnila podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Najvyšší súd napadnutým uznesením z 27. marca 2024 dovolanie odmietol v zmysle § 447 písm. c) CSP, keďže smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v nesúlhlase sťažovateľky s aktuálnym priebehom konania, teda so zrušením rozsudku okresného súdu krajským súdom a následným odmietnutím dovolania. Sťažovateľka je toho názoru, že napadnutými rozhodnutiami bola ukrátená na svojich právach nezákonným postupom a bola jej odopretá súdna ochrana.

6. V súvislosti s odmietnutím dovolania sťažovateľka v podstatnom uviedla, že jej bolo odopreté právo na prejednanie veci garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka je toho názoru, že bez vyhodnotenia skutočností uvádzaných v dovolaní nebolo možné zákonne rozhodnúť o jeho prípustnosti a následne o samotnom dovolaní, keďže skutočnosti v ňom uvedené nielen odôvodňujú jeho prípustnosť, ale zároveň preukazujú jeho dôvodnosť. Realizáciou postupu uvedeného v napadnutom rozhodnutí krajského súdu totiž dôjde k porušeniu jej ústavou garantovaných práv ako strany sporu. Ak mal najvyšší súd pochybnosti o prípustnosti dovolania, mal to riešiť pozitívne, teda mal vec prejednať. Sťažovateľke bola uvedeným postupom ukrátená súdna ochrana a tým, že najvyšší súd odmietol prejednať vec samu, vychádzal z nesprávnych a neúplných zistení a odňal sťažovateľke právo na prístup k súdu, čím malo dôjsť k porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru.

7. Sťažovateľka namieta aj právne závery krajského súdu uvedené v napadnutom zrušujúcom uznesení. Podľa jej názoru krajský súd nepostupoval správne, keď svojím rozhodnutím umožnil žalobcovi napraviť zjavné a závažné pochybenia spôsobujúce jeho dôkaznú núdzu, a teda mu umožnil na druhý pokus presvedčiť súd o dôvodnosti jeho nároku. Podľa názoru sťažovateľky tak bola obídená sudcovská koncentrácia konania a zvýhodnená jedna strana sporu na úkor druhej strany. Týmto postupom krajského súdu malo dôjsť k porušeniu čl. 47 ods. 3 ústavy. Sťažovateľka nesúhlasí ani s názorom krajského súdu o nepremlčaní nároku žalobcu, ktorý je v priamom rozpore s rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktorými bolo posudzované premlčanie nárokov v sporoch, kde nebola dohodnutá splatnosť dlhu, resp. bola ponechaná na vôli veriteľa. To napokon odôvodňuje podanie dovolania a jeho prípustnosť, čo však bolo najvyšším súdom odmietnuté.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým krajský súd v zamietajúcej časti a časti týkajúcej sa trov konania zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky. Sťažovateľka s priebehom konania nesúhlasí a je toho názoru, že v dôsledku uvedených rozhodnutí bola ukrátená na svojich právach a bolo jej upreté právo na prístup k súdu.

III.1. K napadnutému uzneseniu krajského súdu z 27. júla 2023:

9. Podľa § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

10. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že napadnuté uznesenie krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 7. septembra 2023, pričom sťažovateľka odvodzuje zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti od doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania proti uzneseniu krajského súdu. Najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky ako podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné v zmysle § 447 písm. c) CSP, keďže nesmerovalo proti rozhodnutiu vo veci samej, ale proti kasačnému rozhodnutiu odvolacieho súdu.

11. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi vyslovil právny názor, že zákon o ústavnom súde priznáva účinky predĺženia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti len v prípade takých mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré sú v priamej dispozícii sťažovateľa a ktoré sú efektívne spôsobilé privodiť sťažovateľovi úspech vo veci (napr. IV. ÚS 645/2023). V situácii, keď prípustnosť dovolania je priamo vylúčená zákonom (§ 420 a § 421 CSP), nie je podanie dovolania uplatnením takého mimoriadneho prostriedku, na ktorý sa vzťahuje posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde, a v takom prípade nemožno považovať za včas podanú sťažnosť proti rozhodnutiu napadnutému dovolaním.

12. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť proti napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol ako oneskorene podanú podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde.

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu z 27. marca 2024:

13. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 124 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05).

14. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

15. Otázka posúdenia podmienok na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Posúdenie tejto otázky je teda vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (III. ÚS 450/2017). To, samozrejme, neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „neakceptovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené.

16. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti. Zároveň posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

17. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že sťažovateľka podala dovolanie s poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pričom námietky uvedené v dovolaní boli obsahovo zhodné s námietkami uvedenými v ústavnej sťažnosti. Najvyšší súd po všeobecnej charakteristike prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, poukazujúc na svoju relevantnú judikatúru, v podstatnom uviedol, že k preskúmvaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje len vtedy, ak smeruje len proti rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Ak je dovolaním napadnuté

rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, je z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP irelevantné, či k namietanej vade došlo alebo nie. V predmetnej veci v dôsledku kasácie rozhodnutia súdu prvej inštancie a vrátenia veci na ďalšie konanie vec nie je právoplatne skončená a súd prvej inštancie vo veci znova rozhoduje.

18. Následne najvyšší súd po identifikovaní dovolacieho dôvodu rovnako vylúčil aj prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže nejde o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie.

19. Ústavný súd po komplexnom posúdení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu dospel k záveru o jeho ústavnej akceptovateľnosti vo vzťahu k odmietnutiu dovolania sťažovateľky ako neprípustného. Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľky zákonom predpokladaným spôsobom, rešpektujúc pritom citovanú relevantnú právnu úpravu vzhľadom na jej účel. Ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), ktorý by nemal oporu v procesných kódexoch. Podľa názoru ústavného súdu preto právny záver najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

20. Ústavný súd nad rámec právnych záverov najvyššieho súdu uvedených v napadnutom uznesení uvádza, že dôvody, ktoré sťažovateľku viedli k záveru o porušení označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, sú aj v kontexte posudzovania namietaného dovolacieho konania neopodstatnené, keďže ďalší priebeh sporu nie je zaťažený takou ústavne relevantnou vadou, ktorá by nebola napravitelná, keďže krajský súd nevyslovil také závery, ktoré predurčujú samotný výsledok konania. Krajský súd je napokon oprávnený svoje právne názory právne modifikovať vo svojom prípadnom ďalšom rozhodnutí v tejto veci. Odmietnutie dovolania najvyšším súdom bez vecného prieskumu bolo aj v danom kontexte zákonné.

21. Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v uvedenej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2024

Libor Duľa
predseda senátu